

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 382/08-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. novembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. T. E., Š., zastúpeného advokátkou JUDr. R. F., Š., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 4 a čl. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. SA - 4 C 14/2003 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 159/2008 z 28. júla 2008 a jemu predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. T. E. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. októbra 2008 doručená sťažnosť Ing. T. E., Š. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. R. F., Š., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 4 a čl. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) v

konaní vedenom pod sp. zn. SA - 4 C 14/2003 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 159/2008 z 28. júla 2008 (ďalej len „uznesenie z 28. júla 2008“) a jemu predchádzajúcim postupom.

Zo sťažnosti vyplýva, že 22. februára 2008 podal sťažovateľ okresnému súdu dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 16/2007 z 19. decembra 2007, ktorým bol zmenený rozsudok okresného súdu sp. zn. SA - 4 C 14/2003 z 25. januára 2006. Vo vzťahu k otázke prípustnosti podaného dovolania sťažovateľ poukázal na ustanovenie § 238 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a dovolanie odôvodnil tým, že napadnutý rozsudok krajského súdu sp. zn. 9 Co 16/2007 z 19. decembra 2007 spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. c) OSP].

Sťažovateľ bol uznesením okresného súdu sp. zn. SA - 4 C 14/2003 z 23. júna 2008 doručeným jeho právnomu zástupcovi 1. júla 2008 vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku v sume 196 642 Sk. Okresný súd v predmetnej veci okrem vydania uznesenia z 23. júna 2008 zaslal výzvu žalovanej, aby sa k podanému dovolaniu vyjadrila.

Podaním z 11. júla 2008 sťažovateľ vzal podané dovolanie späť „z dôvodu, že jeho aktuálne majetkové a zárobkové možnosti mu neumožňujú domáhať sa svojho práva na súde. Mal za to, že v konaní okrem jeho vlastných nákladov nevznikli iné trovy konania a že súd postupoval tak, že všetky úkony vykoná až po splnení podmienok konania, z ktorých jedna je zaplatenie súdneho poplatku.“. V ten istý deň bolo sťažovateľovi doručené vyjadrenie žalovanej k podanému dovolaniu obsahujúce aj vyčíslenie trov konania, ktoré jej vznikli.

Právnej zástupkyňi sťažovateľa bolo 26. augusta 2008 doručené uznesenie najvyššieho súdu z 28. júla 2008, ktorým bolo dovolacie konanie na základe späťvzatia podaného dovolania zastavené, a súčasne bol sťažovateľ zaviazaný uhradiť náhradu trov konania v sume 23 336,50 Sk. Proti uzneseniu najvyššieho súdu z 28. júla 2008 opravný prostriedok nie je prípustný.

Podľa názoru sťažovateľa porušenie v sťažnosti označených práv spočíva v tom, že „1./ Porušovateľ v 1./ rade (okresný súd, pozn.) vykonal ešte pred zaplatením súdneho poplatku za podané dovolanie procesné úkony, ktoré súd prvého stupňa vykonáva v dovolacom konaní až potom, ako je zaplatený súdny poplatok. Nezaplatenie súdneho poplatku má totiž v zmysle ust. § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov za následok zastavenie konania. Porušovateľ v 1./ rade (okresný súd, pozn.) svojím postupom prekročil svoje zákonom stanovené kompetencie a svojím konaním spôsobil trovy konania, na ktorých náhradu bol zaviazaný sťažovateľ. Týmto postupom porušovateľa v 1./ rade (okresný súd, pozn.) bol sťažovateľ „sankcionovaný“ za uplatnenie svojich práv.

2./ Porušovateľ v 2./ rade (najvyšší súd, pozn.) tým, že zaviazal sťažovateľ na náhradu trov konania, ktoré sťažovateľ nezavinil, ale ktoré vznikli v súvislosti s prekročením kompetencií porušovateľa v 1./ rade (okresný súd, pozn.), uložil sťažovateľovi povinnosť, nemajúcu oporu v nijakom platnom právnom predpise.

3./ Porušovatelia v 1./ aj 2./ rade svojím postupom narušili rovnosť účastníkov dovolacieho konania, keď priznali odporkyni náhradu trov konania a na ich náhradu zaviazali sťažovateľa. Postupom oboch porušovateľov (okresný súd a najvyšší súd, pozn.) vznikla pochybnosť o ich nestrannosti a nezávislosti.

Sťažovateľ si je vedomý toho, že trovy právneho zastúpenia na strane odporkyne vznikli (v príčinnej súvislosti s konaním porušovateľa v 1./ rade (okresný súd, pozn.) nad rámec jeho zákonných kompetencií), má však za to, že na ich náhradu nemal byť zaviazaný rozhodnutím porušovateľa v 2./ rade (najvyšší súd, pozn.). Z uvedeného dôvodu žiada v bode 2 petitu podaného návrhu, aby Ústavný súd SR rozhodnutie porušovateľa v 2./ rade (najvyšší súd, pozn.) v časti výroku o náhrade trov konanie zrušila vec porušovateľovi v 2./ rade (najvyšší súd, pozn.) vrátil na ďalšie konanie. “.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vo svojom rozhodnutí vyslovil, že jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 4 a čl. 13 ods. 1 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli postupom okresného súdu v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. SA - 4 C 14/2003 a postupom najvyššieho súdu

v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 159/2008 porušené, zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 159/2008 z 28. júla 2008 v časti výroku o náhrade trov konania a vrátil ho späť v tejto časti najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a súčasne mu priznal náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci (v tomto prípade krajského súdu) nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným

právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Predmetom sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 4 a čl. 13 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. SA - 4 C 14/2003 a uznesením najvyššieho súdu z 28. júla 2008 a jemu predchádzajúcim postupom.

K porušeniu sťažovateľových práv malo dôjsť tým, že okresný súd postupom, ktorým zaslal žalovanej v napadnutom konaní výzvu, aby sa k podanému dovolaniu vyjadrila, „*prekročil svoje zákonom stanovené kompetencie*“. V dôsledku uvedeného postupu okresného súdu vznikli žalovanej v predmetnom konaní trovy, ktoré bol uznesením najvyššieho súdu z 28. júla 2008 zaviazaný zaplatiť sťažovateľ, hoci ich vznik on sám nezavinil, čím došlo podľa sťažovateľa aj k porušeniu princípu rovnosti účastníkov konania. Najvyšší súd označené práva teda porušil tým, že ho uznesením z 28. júla 2008 zaviazal na náhradu týchto trov konania žalovanej.

II.A Porušenie označených práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. SA 4 C 14/2003

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal porušenie označených práv postupom okresného súdu v konaní o jeho dovolaní pred predložením jeho veci (podaného dovolania) najvyššiemu súdu ako súdu dovolaciemu. Okresný súd v rámci dovolacieho konania vykonáva len jednoduché procesné úkony súvisiace s predložením spisu najvyššiemu súdu ako súdu dovolaciemu, t. j. nedisponuje právomocou rozhodovať o sťažovateľových právach v predmetnom konaní. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd sťažnosť

sťažovateľa v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

II.B Porušenie označených práv uznesením najvyššieho súdu z 28. júla 2008 a jemu predchádzajúcim postupom

Ústavný súd zo spisu v predmetnej veci zistil, že sťažovateľ podal okresnému súdu dovolanie z 22. februára 2008. Uznesením okresného súdu sp. zn. SA - 4 C 14/2003 z 23. júna 2008 bol vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku v sume 196 642 Sk. Na základe výzvy okresného súdu sa podaním z 9. júla 2008 (doručeným 11. júla 2008) k podanému dovolaniu vyjadrila žalovaná prostredníctvom svojho právneho zástupcu, ktorý si v ňom zároveň uplatnil náhradu trov dovolacieho konania v sume 46 671 Sk.

Najvyšší súd uznesením z 28. júla 2008 dovolacie konanie v uvedenej veci zastavil a súčasne druhým výrokom sťažovateľa zaviazal nahradiť právnemu zástupcovi žalovanej trovy dovolacieho konania v sume 23 336 Sk. V rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia najvyšší súd vo vzťahu k druhému výroku uviedol: *„O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 243b ods. 4 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 146 ods. 2 vety prvej O. s. p. Žalobca z procesného hľadiska zavinil zastavenie dovolacieho konania, ak na základe vlastného rozhodnutia, využijúc svoje dispozičné právo, sa rozhodol vziať podané dovolanie v celom rozsahu späť, preto mu vznikla povinnosť nahradiť žalovanej trovy dovolacieho konania.*

Dovolací súd vzhľadom na to priznal žalovanej náhradu trov dovolacieho konania spočívajúcu v odmene advokátovi za právnu službu, ktorú jej poskytol vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu z 9. júla 2008 (§ 14 ods. 1 písm. c/ vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb). Sadzbu tarifnej odmeny určil podľa § 10 ods. 1, 6 tejto vyhlášky vo výške 19.450,- Sk, čo s náhradou výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu [§ 1 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky (t. j. 191,- Sk)] a daňou z pridanej hodnoty vo výške 3.695,50 Sk (19 % z odmeny advokáta v zmysle § 18 ods. 3 vyhlášky) predstavuje spolu 23.336,50 Sk.“

Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd pochybil, keď ho vo svojom rozhodnutí zaviazal uhradiť náhradu trov konania spočívajúcu v odmene právneho zástupcu druhého účastníka konania za právnu službu - zaslanie vyjadrenia k podanému dovolaniu na základe výzvy okresného súdu. Okresný súd mal podľa sťažovateľa podané dovolanie zaslať na vyjadrenie druhej procesnej strane až po zaplatení súdneho poplatku za podané dovolanie, t. j. až po splnení všetkých procesných podmienok konania, a preto za trovy konania vzniknuté podaním vyjadrenia druhou procesnou stranou - žalovanou v tomto prípade zodpovedá okresný súd, a nie účastník konania, ktorý dovolacie konanie inicioval.

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 268/05).

K argumentácii sťažovateľa ústavný súd uvádza, že ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku neurčujú povinnosť okresnému súdu ako súdu prvého stupňa v rámci dovolacieho konania pred predložením veci najvyššiemu súdu doručovať podané dovolanie zostávajúcim účastníkom konania. V tejto súvislosti je však potrebné súčasne zdôrazniť, že okresný súd je aj v dovolacom konaní povinný smerovať svoj postup k naplneniu jednotlivých zásad Občianskeho súdneho poriadku. Zaslanie výzvy na vyjadrenie

k podanému dovolaniu druhému účastníkovi konania pritom predstavovalo v tomto prípade zo strany všeobecného súdu účelné konanie, ktoré smerovalo k realizácii zásady rýchlej a účinnej ochrany práv účastníkov tohto konania.

Sťažovateľ ako účastník konania využil svoje procesné právo a inicioval návrhom dovolacie konanie. Realizácia uvedeného práva však so sebou prináša aj procesnú zodpovednosť, v dôsledku ktorej v prípade, ak pri uplatnení svojich práv sťažovateľ ako účastník konania nie je úspešný a druhému účastníkovi konania vzniknú trovy, ktorých úhradu bude požadovať, môže byť súdom rozhodujúcim vo veci zaviazaný k ich úhrade. S dôsledkami procesnej zodpovednosti pri inicializácii dovolacieho konania (nevyhnutnosť zaplatiť súdny poplatok v konkrétnej sume, ako aj o možnosť prípadnej náhrady trov konania druhého účastníka konania, pokiaľ dôjde k zastaveniu konania jeho zavinením) mal sťažovateľ počítat' o to viac, že bol v uvedenom konaní zastúpený kvalifikovanou právnou zástupkyňou.

Vzhľadom na uvedené výklad ustanovenia § 146 ods. 2 OSP, podľa ktorého za vznik trov konania vzniknutých aj v dôsledku procesných úkonov súdu prvého stupňa vykonaných v rámci dovolacieho konania ešte pred splnením všetkých procesných podmienok konania, nesie zodpovednosť účastník konania, ktorý ho inicioval, nie je možné považovať za arbitrárny alebo zjavne neodôvodnený.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. novembra 2008